

Sự sống, quà tặng của Thiên Chúa

Life, a gift from God

Phêrô Lâm Phước^{1*}, O.P.

¹ Học Viện Liên Dòng Phaolô Nguyễn Văn Bình, Vietnam

* Email của tác giả liên hệ: baochiase@gmail.com

<https://doi.org/10.54855/csl.24422>

Copyright (c) 2024 Lâm Phước

Received: 04/05/2024

Revision: 24/06/2024

Accepted: 25/06/2024

Online: 26/06/2024

ABSTRACT

In the conversation between the MC and Father Giuse, Father Giuse emphasizes the preciousness of life and the Catholic Church's viewpoint on protecting life from the moment of conception. Father Giuse clarifies that life is a priceless gift from God and that infringing upon or accepting abortion is a grave sin. He also addresses euthanasia and believes that it is not permissible to directly kill a person to alleviate pain, even in cases of severe illness. However, the use of painkillers to reduce pain is considered acceptable, provided it does not aim at death as either a purpose or a means. Finally, Father Giuse shares an example of Saint John Paul II's mother, who refused an abortion despite facing health risks. Through this, Father Giuse highlights respect for life and the individual decision-making of each person when facing complex health and life situations.

Keywords: Life, present, happiness, breath

TÓM LƯỢC

Trong cuộc trò chuyện giữa MC và cha Giuse, cha Giuse nhấn mạnh sự quý báu của sự sống và quan điểm của Hội Thánh Công Giáo về việc bảo vệ sự sống từ thời điểm thụ thai. Cha Giuse nêu rõ rằng sự sống là một món quà vô giá từ Thiên Chúa và việc xâm phạm hoặc chấp nhận phá thai là tội lỗi nghiêm trọng. Ông cũng đề cập đến việc trợ tử và cho rằng không được phép trực tiếp giết chết người để giải quyết đau đớn, thậm chí trong các trường hợp bệnh tật nặng nề. Tuy nhiên, việc sử dụng thuốc giảm đau để làm giảm đau đớn được coi là chấp nhận được, miễn là không nhắm đến cái chết như mục đích hay phương tiện. Cuối cùng, cha Giuse chia sẻ một ví dụ về thân mẫu của thánh Gioan Phaolô II, người từ chối phá thai dù đang đối diện với nguy cơ sức khỏe. Bằng việc này, cha Giuse nhấn mạnh tôn trọng đối với sự sống và sự quyết định của mỗi con người trong việc đối diện với các tình huống phức tạp về sức khỏe và cuộc sống.

Từ khóa: Sự sống, quà tặng, hạnh phúc, hơi thở

DẪN NHẬP

Thông thường ai cũng thích được tặng quà, nhất là những dịp lễ sinh nhật, bồn mạng, Valentine, Tết Nguyên Đán, lễ Giáng sinh hoặc ngày lễ kỷ niệm nào đó.

Khi nhận được quà, thiết nghĩ ai cũng cảm thấy vui, hạnh phúc, dù không kéo dài bao lâu, mặc dù là món quà vật chất bên ngoài. Thế nhưng, mỗi ngày bạn được nhận món quà “vô hình” còn quý giá hơn cả những món quà vật chất trên gấp bội phần mà nếu không có, bạn không thể sống được trên đời, đó là hơi thở.

Theo quy tắc số 3: người ta không ăn trong vòng 3 tuần có thể chết; không uống 3 ngày có thể chết và không thở 3 phút sẽ chết.¹ Hơi thở đó chính là sự sống con người. Nói cách khác, sự sống chính là quà tặng Thiên Chúa ban cho con người. Kinh thánh cho chúng ta biết: “*Đức Chúa là Thiên Chúa lấy bụi từ đất nặn ra con người, thổi sinh khí vào lỗ mũi, và con người trở nên một sinh vật*” (St 2,7). Khi đọc tới đây, tôi nhớ tới bài hát “Thà như giọt mưa” của nhạc sĩ Phạm Duy. “*Thà như giọt mưa vỡ trên tượng đá / thà như giọt mưa khô trên tượng đá / thà như mưa gió đến ôm tượng đá / có còn hơn không, có còn hơn không/ có còn hơn không, có còn hơn không*”... Tác giả cho thấy mỗi người chúng ta được hiện hữu trên cõi đời là một con người chứ không phải một động vật hay thực vật nào đó. Điều này quá tuyệt vời!

DOCAT số 6- 9 diễn tả rằng:

Tôi được tạo dựng để thực hiện một điều đặc biệt, để trở nên một người độc đáo; Thiên Chúa đã dự tính cho tôi một vị trí trong kế hoạch của Ngài; dù tôi giàu hay nghèo, dù được người đời khen ngợi hay bị họ khinh thường, Thiên Chúa vẫn biết đến và gọi chính tên tôi, là một con người.

Đức giáo hoàng Bênêdictô XVI đã nói:

Tuy chúng ta nhờ cha mẹ mà được sinh ra và là con cái của họ, nhưng chúng ta cũng bắt nguồn từ Thiên Chúa vì chính Ngài đã tạo dựng chúng ta theo hình ảnh của Ngài và gọi chúng ta là con cái của Ngài. Do đó, mỗi người không có mặt trên đời một cách ngẫu nhiên tình cờ, mà trong cội nguồn của mỗi con người chính là kế hoạch yêu thương của Chúa.

Thế nhưng trở trêu thay trong cuộc sống có người đã không ý thức sự sống là quà tặng Thượng Đế ban mà còn lạm dụng và phá hủy nó. Đó là hành động vô ơn, thậm chí là hành vi tội ác mà Giáo lý Hội thánh Công giáo không chấp nhận được: phá thai và tự sát.

Vậy đâu là nền tảng của việc tôn trọng sự sống, quà tặng Thiên Chúa ban? Nhất là nền tảng luân lý Kitô giáo trước sự việc rất nhức nhối và đau lòng xã hội ngày nay mà chúng ta phải đối diện: nạo phá thai và trợ tử.

Xin gửi đến quý độc giả vài đoạn trích, tập trung vào hai khía cạnh “phá thai và trợ tử”, trong buổi tọa đàm với cha Giuse Ngô Sĩ Đình, OP., giáo sư môn Thần học Luân lý trong Chương trình Giáo lý trực tuyến : “Các Anh Tìm Gì?” được phát sóng trên gxdaminh.net hoặc youtube tối thứ Sáu hàng tuần lúc 19g30.

¹ Theo *Tri thức trẻ*: <https://benh.vn/con-nguoi-neu-khong-an-khong-uong-sau-bao-lau-thi-chet-4646/>

MC: *Thưa cha Giuse, sự sống là một trong những quà tặng cao quý mà Thiên Chúa ban cho con người. Cha cảm nghĩ thế nào về quà tặng này?*

Cha Giuse:

Đúng như Cha nói, sự sống là quà tặng Thiên Chúa ban cho con người, quà tặng vô giá. Theo tôi, sự sống là một trong những quà tặng mà đúng hơn sự sống là quà tặng duy nhất hay là quà tặng căn bản mà Thiên Chúa ban cho con người. Có thể anh chị em nghĩ tới những quà tặng khác, như tài năng của người này người kia, người có tài hát, người có tài thể thao... có những người có tài nổi bật mà người ta gọi là “thiên tài” nữa. Những tài năng đó (talents) đều là những quà tặng từ Thiên Chúa. Nhưng những quà tặng này đều phát xuất từ món quà đầu tiên, căn bản nhất, đó là sự sống, tất cả đều được xây dựng trên nền tảng là món quà tặng sự sống. Mất sự sống là mất hết. Dân gian hay nói “chó chết hết chuyện” cũng có ý nghĩa tương tự.

Để minh họa cho món quà quý báu này, chúng ta có thể nghĩ đến câu chuyện một đại gia nhận con nuôi và cho người con đó được hưởng mọi quyền lợi như con cái của họ. Việc nhận con là món quà cha mẹ nuôi dành cho đứa con, từ món quà đó, đứa con mới có được các món quà khác, như áo quần, xe cộ, sự chăm sóc nói chung.

Con người không phải được Thiên Chúa nhận làm con nuôi, đúng hơn Thiên Chúa sáng tạo nên chúng ta. Tuy nhiên chúng ta không ngang hàng với Ngài nên tạm sử dụng hình ảnh trên.

Từ ý nghĩa món quà đó, chúng ta hiểu sự sống có giá trị cao cả như thế nào, Thiên Chúa cho chúng ta có sự sống, sự sống của con người cao quý hơn sự sống của các loài sinh vật khác. Ta có thể rút ra ra ba kết luận như sau:

1. Sự sống quý báu nên Thiên Chúa truyền không ai được xúc phạm đến sự sống. Thực vậy Thánh Kinh cho thấy ngay từ đầu lịch sử loài người, Thiên Chúa qua câu chuyện Cain giết Aben em mình, đã ghê tởm việc con người hủy diệt sự sống của nhau như thế nào. "*Người đã làm gì? Máu của em người từ mặt đất kêu thán đến Ta. Thì bây giờ, người bị nguyên rủa, bị lưu đày khỏi mặt đất đã ban miệng uống máu em người, do tay người làm đổ ra*" (St 4,10-11). Cựu Ước vẫn coi máu là dấu chỉ linh thánh của sự sống (x. Lv 17,14). Trong 10 giới răn (Xh 20) có điều răn thứ năm là không được giết người. Giáo lý Công giáo luôn khẳng định việc cấm giết người (SGL 2259).

2. Trong 10 giới răn, giới răn thứ năm nói tới việc giết người. Người Do thái hiểu là phải tước mạng sống của người khác mới là giết người. Nhưng Đức Giêsu đã giải thích rõ hơn ý nghĩa của giới răn này: "*Ai giận anh em mình thì cũng đáng đưa tòa*" cho thấy sự sống không phải chỉ là sự sống cụ thể của thân xác, nhưng còn là sự sống tinh thần.

3. Mục đích của món quà: có lẽ có người hỏi lại, cuộc sống của tôi chẳng thích thú gì cả, tôi chẳng thích món quà này. Nhưng thưa bạn, có bao giờ chúng ta được quyền trách móc cha mẹ đã cho chúng ta sự sống không. Món quà đẹp hay không, không phải do chúng ta đánh giá, nhưng là do người tặng quà nữa. Chúng ta có nên xem xét giá trị vật chất món quà người bạn tặng chúng ta hay không. Một bài học mà trẻ em được học ngay từ nhỏ, là phải biết trân trọng món quà, đừng bao giờ nhận xét giá trị vật chất của món quà, nhất là trước mặt người tặng quà. Ở đây cũng vậy,

nếu chúng ta biết được mục đích của Thiên Chúa khi tặng chúng ta món quà sự sống là để chúng ta được hưởng hạnh phúc trên thiên đàng thì chúng ta trân trọng món quà này (SGL 2258).

MC: *Một trong vấn đề rất nhạy cảm, nhưng sự thật thì vẫn phải cần phải trình bày: phá thai. Xin cha cho biết quan điểm Hội thánh về vấn đề rất nhạy cảm và nhức nhối này?*

Cha Giuse:

Quan điểm của Hội Thánh rất rõ ràng: “*Sự sống con người phải được tuyệt đối tôn trọng và bảo vệ từ lúc được thụ thai. Ngay từ giây phút bắt đầu hiện hữu, con người phải được kể khác nhìn nhận các quyền làm người, trong đó có quyền được sống là quyền bất khả xâm phạm của mọi người vô tội*” (x. CDF, instr. "Donum vitae" 1,1 - SGL 2270).

Như vậy phá thai: coi là phạm tội giết người. Nhưng vấn đề không đơn giản như vậy. Trên kia chúng ta đã nhắc tới hành vi hai hiệu quả. Theo nguyên tắc đạo đức, con người phải bảo vệ mạng sống của mình và có thể kéo theo hậu quả là gây ra cái chết của người khác.

Thường người ta có hai lập luận chính để bảo vệ cho việc phá thai.

Một là bào thai chưa phải là người, mới chỉ là một phần của mẹ nó. Do đó người mẹ có quyền. Vấn đề này chúng ta sẽ có dịp trao đổi sau.

Lập luận thứ hai có lẽ phổ biến hơn, đó là đứa trẻ sẽ sinh ra đó sẽ gây phiền phức cho người khác. Cụ thể là người mẹ, những thành viên khác trong gia đình, và xã hội. Gây phiền phức cho người mẹ vì danh dự người mẹ, hay khiến người mẹ phải vất vả chưa được hưởng thụ cuộc sống, gây phiền phức cho các thành viên khác trong gia đình, hay xã hội vì gia đình và xã hội không đủ khả năng cung cấp điều kiện sống. Bào thai đó đang đe dọa những người đã sinh ra, thậm chí có người còn tưởng tượng là nó đang tấn công các anh nó !

Vì thế họ bênh vực cho quan điểm phá thai, khi cho rằng mục đích chính của chúng tôi là bảo vệ những người đang sống chống lại những kẻ tấn công. Nhưng có thật các bào thai đang tấn công người khác hay không. Các bào thai không có một khả năng nào trong tay thì làm sao có thể tấn công người khác được. Những lo lắng như thế đều là kết quả của trí tưởng tượng. Luật không cho phép tự vệ để giết người khác chỉ vì sợ hãi, như trường hợp gần đây có những bạn trẻ “ngáo đá” có ảo giác người khác tấn công mình nên mình phải ra tay trước!

Về phía xã hội cũng vậy. Nhiều quốc gia dựa vào quyền phát triển nên chấp nhận cho phép, thậm chí buộc phá thai! Dĩ nhiên nói như vậy không có nghĩa là Giáo hội khuyến khích sinh sản bất chấp hoàn cảnh gia đình. Không, các bậc cha mẹ phải có trách nhiệm trong việc cộng tác với Chúa để có thêm thành viên nhân loại.

Do đó ngay từ thế kỷ thứ nhất, Hội Thánh đã xác định phá thai là một tội ác. Trực tiếp phá thai, dù là mục đích hay phương tiện, đều vi phạm nghiêm trọng luật luân lý: "Không được phá thai cũng như không được giết trẻ sơ sinh".

Công đồng Vatican II khẳng định rằng: “Thiên Chúa là chủ sự sống, đã trao cho con người nhiệm vụ cao cả là bảo tồn sự sống, và họ phải chu toàn bổn phận đó như chính Người đã làm. Do đó, sự sống phải được bảo vệ hết sức cẩn thận ngay từ lúc thụ thai: phá thai và giết trẻ sơ sinh là những tội ác ghê tởm (x. GS 51,3).

Cũng vì thế ngay cả việc cộng tác vào việc phá thai cũng là tội nặng. Theo Giáo luật, "*Ai thi hành việc phá thai, và việc phá thai có kết quả, thì mắc vạ tuyệt thông tiền kết*" (x. CIC, can. 1398) Khái niệm Vạ tiền kết có nghĩa là không cần tuyên bố đã bị phạt vạ, khác với trường hợp những vạ phải có tòa xét xử và tuyên bố. Trong trường hợp phá thai ai vi phạm điều luật này là đương nhiên bị phạt vạ.

MC: *Vậy ai có quyền giải vạ này, thưa cha?*

Cha Giuse:

Thưa: thuộc thẩm quyền của vị Thường Quyền Sở Tại, tức là Đức giám mục giáo phận và vị Tổng đại diện của ngài; hoặc các vị được Giáo luật xem là tương đương với Đức giám mục giáo phận. Đức Giám Mục giáo phận thường chỉ định một số linh mục lo việc giải vạ trong những trường hợp tương tự.

Linh mục giải tội bình thường có thể tha vạ này, nhưng chỉ trong Tòa Giải Tội (*Toà Trong*) mà thôi, nếu tội phạm này chưa bị Đức Giám Mục công bố (Giáo Luật điều 1357). Đồng thời, vị linh mục giải tội này phải buộc hỏi nhân xin Đức Giám Mục tha vạ chính thức (*Toà Ngoài*) trong thời gian ngắn nhất.

Trong trường hợp nguy tử, bất kỳ linh mục nào cũng có thể tha tội và vạ này (Giáo Luật điều 976).

Ngày 20.11.2016, trong Tông thư kết thúc Năm Thánh, Đức giáo hoàng Phanxicô quyết định: "Tôi trao cho mọi linh mục năng quyền xá giải cho những ai phạm tội phá thai..."; dù Ngài vẫn xác định "phá thai là một tội trọng, vì chấm dứt một sinh mạng vô tội." Như vậy, từ nay, tất cả các linh mục có năng quyền Giải Tội, đều có thể xá giải vạ tuyệt thông tiền kết cho những người phạm tội phá thai.

MC: *Đối với một số quốc gia, hoặc một số nhà y khoa nói rằng, việc phôi thai chưa phải là con người, nên nếu ngăn cản theo kiểu can thiệp thì không thành tội giết người. Cha nghĩ sao về vấn đề này?*

Cha Giuse:

Thưa cha, đây là vấn đề khá rắc rối. Rắc rối vì như cha đã nêu lên trong câu hỏi, có những người cho rằng phôi thai chưa phải là người. Vậy lúc nào phôi thai là người?

Một định nghĩa đơn giản là lúc nào phôi thai có linh hồn thì là người. Vậy lúc nào phôi thai có linh hồn? Ở đây thì vấn đề trở thành rắc rối. Ai biết được chính xác lúc nào phôi thai có linh hồn? Một giây, một phút? Khoa học có thể xác định giây phút hai tế bào truyền sinh gặp nhau, nhưng việc lúc nào bào thai có linh hồn lại hoàn toàn ngoài khả năng và thẩm quyền của khoa học. Cũng tương tự như vấn đề lúc nào linh hồn ra khỏi xác? Cả hai trường hợp khoa học đều chịt thua.

Giáo lý trả lời thế nào? Có thể nói rằng ở đây giáo lý cũng gặp khó khăn. Ai dám khẳng định. Vì linh hồn là do Thiên Chúa trực tiếp tạo dựng, chứ không phải một cách máy móc của vật lý như chúng ta nói rằng 2 nguyên tố Hydro và 1 oxy sẽ có nước!

Vì thế, SGL 2274 cũng nói rất cẩn thận: "*Ngay từ lúc thành thai, phôi thai phải được đối xử như một nhân vị, nên phải được hết sức bảo vệ toàn vẹn, chăm sóc và chữa trị như mọi con*

người khác.” Xin lưu ý ngay từ lúc thành thai, phôi thai phải được đối xử như một nhân vị... điều này có nghĩa rằng bởi vì chúng ta không biết chính xác thời điểm Chúa ban cho bào thai một linh hồn, nên phải đối xử với bào thai ngay từ giây phút thành thai như một nhân vị.

Ý thứ hai là can thiệp trên bào thai. Về mặt luân lý, *khám thai* là điều được phép làm, nếu nó tôn trọng sự sống và sự toàn vẹn của phôi thai và của thai nhi, và nếu nó được nhắm tới sự bảo tồn hay chữa trị chính phôi thai hay thai nhi. Nhưng nếu việc khám thai để căn cứ vào kết quả có thể dẫn đến phá thai, thì nghịch với luật luân lý cách nghiêm trọng. Huấn thị Hồng ân sự sống nói rằng “Khám thai không thể trở thành phiên tòa tuyên án tử hình” (1,2).

"Sản xuất những phôi thai con người với dụng ý khai thác như một vật liệu sinh vật học tiện dụng ("Donum vitae" 1,5) là phản đạo đức". "Đã có một vài thử nghiệm can thiệp trên bộ nhiễm-sắc-thể hoặc gien di truyền không phải để trị liệu, nhưng muốn tạo ra những con người được tuyển lựa theo phái tính hoặc với những tính chất định sẵn. Những hành vi đó nghịch lại với phẩm giá của nhân vị, sự toàn vẹn và căn tính "duy nhất, không trùng lặp" của con người ("Donum vitae" 1,6).

MC: *Một vấn đề khác cũng khá tế nhị, xảy ra ở tại một số quốc gia bên phương Tây, nhưng ít xảy ra tại Việt Nam, đó là cái chết êm dịu, còn gọi là trợ tử. Có nhiều lý do, nhưng lý do mạnh nhất: vì một số người già, bị bệnh quá nặng, tai biến nằm liệt, á khẩu, thậm chí họ chỉ sống theo cách gọi: sống thực vật. Nếu việc chữa trị quá tốn phí, làm cho người nhà như một gánh nặng về điều kiện kinh tế. Đồng thời, việc trợ tử cũng là một cách giải thoát cho chính bệnh nhân. Xin cha cho biết quan điểm của Hội thánh về vấn nạn này?*

Cha Giuse

Quan điểm Hội thánh rất rõ trong vấn đề này: Phải đặc biệt tôn trọng sự sống của những người tàn tật, yếu ớt. Những người bệnh hoạn tật nguyên phải được nâng đỡ để sống một cuộc sống càng bình thường càng tốt. Không thể chấp nhận việc trực tiếp giết người để giải quyết sự đau đớn cho họ hay cho người khác (SGL 2276). “*Với bất cứ lý do nào và bất cứ phương thế nào, việc trực tiếp giết chết để tránh đau vẫn là nhằm chấm dứt sự sống của những người tật nguyên, đau yếu hoặc hấp hối là không thể chấp nhận*” (SGL 2277).

Do đó, có ý làm hoặc bỏ không làm một việc tự nó đưa đến cái chết, để chấm dứt sự đau đớn của một người, là một tội cố ý giết người, tội nghiêm trọng nghịch với phẩm giá con người. Một phán đoán sai lầm cách ngay tình không thay đổi bản chất của hành vi sát nhân, một hành vi cần phải bài trừ và cấm chỉ về mặt luân lý.

Nhưng vẫn có thể áp dụng nguyên tắc thực hiện một hành vi để nhằm đến hiệu quả tốt, trong trường hợp này là giảm đau cho bệnh nhân. SGLHT 2279 viết:

Dù bệnh nhân sắp chết, vẫn phải tiếp tục chăm sóc bình thường. Về mặt luân lý, việc sử dụng các loại thuốc giảm đau, để làm dịu bớt sự đau đớn của người hấp hối, ngay cả khi có nguy cơ rút ngắn cuộc sống vẫn được xem là xứng hợp với nhân phẩm, miễn là không nhắm đến cái chết như mục đích hay như phương tiện, nhưng chỉ được tiên đoán và chấp nhận như điều không thể tránh.

- Tuy nhiên Hội thánh cũng có trừu tượng (SGL 2278): “*Có thể ngưng các phương thức trị bệnh quá tốn kém, mạo hiểm, dị thường hoặc không tương xứng với những kết quả mong muốn*”.

Luân lý không đòi buộc phải chữa bệnh với bất cứ giá nào. Chúng ta không muốn giết người, nhưng chấp nhận không thể ngăn cản được sự chết. Chính bệnh nhân phải quyết định nếu họ có thẩm quyền và khả năng; nếu không, việc quyết định phải do những người có quyền theo luật pháp nhưng luôn phải tôn trọng ý muốn hợp lý và các quyền lợi chính đáng của người bệnh.

Chân thành cảm ơn cha Giuse đã giải đáp thắc mắc liên quan đến nạo phá thai và trợ tử thể hiện quan điểm của Giáo hội.

Kính thưa quý độc giả,

Để kết thúc, xin được chia sẻ một thông tin quan trọng có thể một số người chưa được biết:

Thân mẫu của thánh Gioan Phaolô II từ chối phá thai và nhờ đó Giáo hội có thánh Gioan Phaolô II

Trong một cuốn sách mới xuất bản ở Ba Lan, tác giả Milena Kindziuk cho biết thánh Gioan Phaolô II được chào đời sau khi bà Emilia Wojtyla, thân mẫu của ngài, chấp nhận những nguy hiểm đến sự sống, từ chối lời khuyên phá thai của bác sĩ.

Trong cuốn sách “Emilia và Karol Wojtyla. Thân sinh của thánh Gioan Phaolô II”, tác giả Kindziuk trưng dẫn lời chứng của một nữ hộ sinh, bà Tatarowa, và lời kể của hai người bạn của bà, cũng như những hồi ức của các cư dân thành phố Wadowice, sinh quán của thánh nhân. Những chứng từ này cho thấy thân mẫu của thánh Giáo hoàng đã đau buồn khi bác sĩ Jan Moskala khẳng định rằng bà phải phá thai.

Khi mang thai vào tháng thứ hai, thân mẫu của thánh Gioan Phaolô II đến gặp Jan Moskala, một bác sĩ nổi tiếng về phụ khoa và sản khoa để khám thai. Ông thấy việc mang thai của bà rất nguy hiểm và không có khả năng mang thai đến khi sinh hoặc đưa trẻ khó sống và khỏe mạnh, và điều tệ hơn là tính mạng của chính người mẹ sẽ bị nguy hiểm.

Tài Liệu Tham Khảo

Tri thức trẻ: <https://benh.vn/con-nguoi-neu-khong-an-khong-uong-sau-bao-lau-thi-chet-4646/>